

Aan: Vaste Kamercommissie voor Infrastructuur & Milieu

Datum : 17 september 2015
Ons kenmerk : 15 – B339
Uw kenmerk : -
Doorkiesnummer : 06 – 21 87 05 46 (Arne Speijer)
Betreft : Rondetafelgesprek Luchtvaart d.d. 23 september 2015

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Infrastructuur & Milieu,

Vogelbescherming Nederland (VBN) maakt graag gebruik van de uitnodiging om deel te nemen aan het rondetafelgesprek Luchtvaartnota op 23 september 2015.

Luchtvaart is voor VBN een belangrijk onderwerp vanwege de impact die luchtvaart kan hebben op vogels en hun habitat. Denk hierbij aan verstoring en populatie-reducerende maatregelen gericht op het voorkomen van vogelaanvaringen. Hiernaast onderkennen we dat aanvaringen tussen vliegtuigen en vogels een gevaar vormen voor de vliegveiligheid. Vanuit onze expertise op dit gebied willen we een bijdrage leveren om te komen tot een hogere mate van vliegveiligheid.

Centrale boodschap

Het risico op vogelaanvaringen is een reëel gevaar voor de vliegveiligheid en heeft hierdoor tevens een grote impact op vogels en hun leefgebieden in de buurt van luchthavens. Met de voorgenomen uitbreiding van het aantal vliegbewegingen dichtbij belangrijke en zeer vogelrijke natuurgebieden (uitbreiding Lelystad Airport dichtbij de Oostvaardersplassen) is dit een probleem dat in de toekomst alleen maar groter zal worden.

Vogelbescherming Nederland wil daarom in dit rondetafelgesprek graag de volgende punten inbrengen:

- 1) Zorg voor een herijking van de Luchtvaartnota waarbij er een belangrijke plek voor vliegveiligheid in relatie tot het risico van vogelaanvaringen.*
- 2) Ontwikkel een overkoepelende visie op de mogelijkheden waar in Nederland het aantal vliegbewegingen kan toenemen met het oog op vliegveiligheid.*

Herijking Luchtvaartnota

De vraag die in het rondetafelgesprek voor ligt is of de Luchtvaartnota uit 2009 nog actueel is en of hij bijgestuurd of aangevuld moeten worden. In de luchtvaartnota wordt gesteld dat er geëxcelleerd moet worden op het gebied van veiligheid en milieu en ecologie. Om hier werkelijk invulling aan te kunnen geven ontbreekt in de Luchtvaartnota echter een belangrijk

onderwerp: Het risico op vogelaanvaringen.

Het risico op vogelaanvaringen vormt een reëel gevaar voor de vliegveiligheid.

Vogelbescherming Nederland onderkent dit gevaar en onderschrijft de noodzaak tot specifiek beleid om aanvaringen tussen vogels en vliegtuigen zo veel mogelijk te voorkomen. Vooral in de buurt van start- en landingsbanen, kruisen vliegbewegingen van vogels en vliegtuigen zich regelmatig. In de buurt van sommige vliegvelden bevinden zich zeer belangrijke, beschermde vogelgebieden met grote aantallen vogels, zoals bij Lelystad Airport en Vliegveld Eelde.

Vogelaanvaringen

Aanvaringen tussen vogels en vliegtuigen zorgen voor veel schade aan vliegtuigen soms zelfs met gevaar voor de veiligheid van passagiers. Jaarlijks wordt door aanvaringen met vogels ongeveer 1 miljard euro aan schade veroorzaakt aan vliegtuigen (Bureau Waardenburg 2014). Risicosoorten voor aanvaringen met vliegtuigen zijn zware en grote vogels als ganzen, aalscholvers en reigers. Ook kleinere vogels die in grote groepen leven, zoals de spreeuw, kunnen bij aanvaring schade veroorzaken.

Daarnaast kan de luchtvaart ook veel schade aan vogels en hun leefgebieden toebrengen. Naast de aanvaringen en de populatiebeheersmaatregelen die worden genomen om het risico hierop te verminderen hebben vliegtuigen ook een verstoringseffect en heeft de luchtvaart door middel van stikstofdepositie ook invloed op de habitat van vogels.

In de luchtvaartnota wordt het belang van milieu en ecologie benoemd en wordt tevens gemeld dat gestreefd wordt naar een duurzame ontwikkeling, onder meer door een verlaging van de ecologische druk die uit gaat van de luchtvaart. Ook veiligheid heeft vanzelfsprekend een belangrijke plek in de Luchtvaartnota. In de uitwerking hiervan is echter nauwelijks aandacht voor het risico op vogelaanvaringen en de druk die luchtvaart op de natuur legt. Gezien het bovenstaande acht Vogelbescherming Nederland dit onverstandig en pleit er daarom voor om bij de herziening van de Luchtvaartnota meer aandacht te schenken aan het risico op vogelaanvaringen.

Overkoepelde visie op mogelijkheden van toename vliegbewegingen

Het realiseren van vliegveiligheid rond luchthavens is gericht op het voorkomen van botsingen tussen vogels en vliegtuigen. In de aanpak ligt de nadruk teveel op het doden van vogels in de nabijheid van vliegvelden. In sommige gevallen is dit echter een heilloze weg. Sommige vliegvelden zijn op basis van hun ligging simpelweg veiliger voor wat betreft botsingen met vogels dan andere vliegvelden. Bij vliegvelden in vogelrijke gebieden zal het risico op aanvaringen tussen vogels en vliegtuigen groter zijn. Er is namelijk een grens aan de maakbaarheid van vliegveiligheid op vliegvelden door vogelwerende maatregelen.

Gebieden met hoge vogelconcentraties, zoals bijvoorbeeld de Oostvaardersplassen, zijn door hun fysieke kenmerken (waaronder de aanwezigheid van foerageer-, rust- en broedplaatsen) namelijk dusdanig aantrekkelijk voor vogels dat zij hier steeds opnieuw naar toe zullen trekken. Het wegvangen van vogels zal dus altijd blijven leiden tot een aanzuiging van andere vogels.

Bij het toestaan van vliegbewegingen op vliegvelden dient daarom naar onze mening meer rekening gehouden te worden met de (potentiële) aanwezigheid van vogels die tot een hoger risico van vogelaanvaringen kunnen leiden.

Lelystad Airport

In het geval van Lelystad Airport bijvoorbeeld, lijkt hier onvoldoende rekening mee gehouden te zijn en dit kan leiden tot gevaarlijke situaties. Lelystad Airport bevindt zich in de directe nabijheid van belangrijke, beschermde natuurgebieden zoals de Oostvaardersplassen, maar ook het Markermeer & IJmeer, het ketelmeer, en de Veluwerandmeren. Deze gebieden zijn van internationaal belang voor honderdduizenden water- en moerasvogels. Vandaar dat deze vogels en gebieden door Europa beschermt worden door de Vogel- en Habitatrichtlijn. In het geval van Schiphol worden nu al in een straal van 20 kilometer rondom Schiphol verregaande vogelwerende maatregelen getroffen om de vliegveiligheid te garanderen (Denk onder meer aan het grootschalig vergassen van ganzen). Voor Lelystad Airport is de situatie zo dat de Oostvaardersplassen bijna geheel in de straal van 20 kilometer ligt. U kunt zich voorstellen dat deze situatie in toekomst kan leiden tot gevaarlijke situaties wanneer het aantal vliegbewegingen bij de voorgenomen uitbreiding van Lelystad Airport aanzienlijk zal toenemen. Het is volgens Vogelbescherming Nederland daarom van groot belang dat een overkoepelende visie op de mogelijkheden waar in Nederland het aantal vliegbewegingen kan toenemen met het oog op vliegveiligheid (in relatie tot het risico op vogelaanvaringen) te ontwikkelen.

Vogelbescherming Nederland voelt het als haar verantwoordelijkheid om u als volksvertegenwoordiging te wijzen op het grote risico voor de vliegveiligheid indien vliegbewegingen bewust worden geacommodeerd in de nabijheid van grote vogelconcentraties.

Met vriendelijke groet,

Floris van Kuijk
Teamhoofd Landelijk Gebied